

Handläggare
Jan-Ulric Sjögren
Telefon:0850828719

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2019-05-21 p. 22

Motion från Emilia Bjuggren (S) om att minska stadens energianvändning

Remiss från Kommunstyrelsen Dnr KS 2019/433

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens svar på remissen.
2. Överända svaret till styrelsen för SISAB

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Emilia Bjuggren (S) om att minska stadens energianvändning. Remissen ska besvaras senast 2019-09-27.

Ärendet

Motionären har uppmärksammat att det i två ärendena som behandlades vid nämndens sammanträde den 5 mars 2019, nämligen ”Energicentrums årsrapport 2018” (p. 24; dnr 2019-2112) och ”Uppföljning av delmål 1.1 i Stockholms stads miljöprogram 2016-2019 och Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040” (p. 18; dnr 2019-2643), framgår att energimålen i miljöprogrammet inte kommer att nås.

Mängden köpt energi minskar inte i den takt som anges i varken miljöprogrammet eller budgeten. Istället för att minska har

energianvändningen ökat med 4,7 procent under perioden 2015 tom 2018.

Miljöprogrammet har även mål om att minska bostadsbolagens energianvändning räknat som kilowattimmar per kvadratmeter. Inte heller det målet kommer något av bostadsbolagen att klara.

En av åtgärderna i stadens klimatstrategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 är att utsläppen ska minska med 20 000 ton koldioxid genom energieffektiviseringar motsvarande 10 procent jämfört med år 2015. Åtgärden kommer inte att ge den effekten. Istället bedöms utsläppen öka med ca 4 000 ton koldioxid p.g.a. den ökade energianvändningen.

Förvaltningens synpunkter

Klimatkompenserad fjärrvärme – Motionärens förslag

Motionären föreslår att alla stadens bolag och förvaltningar ska köpa klimatkompenserad fjärrvärme från Stockholm Exergi. Idag är det endast SISAB som gör det. Om alla stadens bolag och förvaltningar köpte klimatkompenserad fjärrvärme skulle utsläppen minska med totalt 70 000 ton koldioxid per år.

Klimatkompenserad fjärrvärme - Förvaltningen synpunkt.

Förvaltningen konstaterar att Stockholm Exergi själva klimatkompenserar för ca 50 procent av sina växthusgasutsläpp vilket redan idag kommer alla fjärrvärmekunder till del, <https://www.stockholmexergi.se/om-stockholm-exergi/miljo-och-hallbarhet/sa-klimatkompenserar-vi/>. Resterande 50 procent erbjuder man kunderna att köpa i form av ytterligare klimatkompensationsåtgärder mot pristillägg.

När det gäller fjärrvärmens klimatbelastning anser förvaltningen att åtgärder i första hand ska utföras inom Stockholm Exergis egna produktionsanläggningar för att reducera klimatbelastningen. Det gäller eldning av fossila bränslen som kol, olja samt plasten i avfallsförbränningen. Den fossilbaserade andelen av bränslet i Stockholm Exergis anläggningar uppgår till ca 20 procent.

Kompensationsåtgärder är något man kan ta till när alla andra rimliga åtgärder är vidtagna. Givet att kompensationsåtgärderna gör skillnad och har en långsiktig effekt så kan det vara ett kostnadseffektivt sätt att reducera koldioxidbelastningen. Projekt och länder där satsningarna utförs bör väljas med särskild omsorg.

Stockholm Exergi:s kompensation följer FN:s regelverk för klimatkompensation och bedöms därför vara tillförlitlig.

Den klimatkompensering som Stockholm Exergi erbjuder kunderna kostar i storleksordningen 120 kr/ton koldioxid. Extrakostnaden för klimatkompenserad fjärrvärme bedöms till ca 5,9 miljoner kr per år för stadens bolag och förvaltningar om staden skulle köpa klimatkompenserad fjärrvärme.

Förvaltningen anser att det för närvarande är oklart om staden lagligen kan välja att klimatkompensera för sin köpta energi på det sätt som Stockholm Exergi erbjuder och motionären föreslår. Den kommunala kompetensen begränsas enligt 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) till angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har bedömt att möjligheten för kommuner att kompensera för sin klimatpåverkan genom investeringar i andra länder är starkt begränsad.¹ Det kan därför ifrågasättas om det är möjligt att särskilt upphandla något, i detta fall en typ av klimatkompensation, som i sig inte ryms inom den kommunala kompetensen.

Om Kommunfullmäktige har för avsikt att bifalla motionärens förslag i detta avseende vill förvaltningen därför understryka att förslaget förenlighet med bland annat de kommunala kompetensreglerna nogsamt behöver undersökas.

I sammanhanget kan det också vara av intresse att upplysa om att när miljöförvaltningen sammanställer stadens koldioxidutsläpp beräknas de faktiska utsläppen inom staden. Kompensationsåtgärder ingår inte i beräkningsförfarandet. Beräkningarna utförs enligt GPC standard (Global Protocol for Community-scale greenhouse gas emissions inventories). Enligt GPC ska inte kompensationsåtgärder av den typ Stockholm Exergi idag erbjuder i sin klimatkompensation tillgodoräknas i utsläppsberäkningarna. En kompensation kommer således inte att påverka uppfyllelsen av stadens klimatmål.

Ett alternativ till kompensationsåtgärder är att Stockholm Exergi istället genom åtgärder inom ramen för sin egen verksamhet minskar utsläppen från fjärrvärmeproduktionen och därmed får en produkt med mindre klimatpåverkan att erbjuda sina kunder.

Bolaget undersöker exempelvis redan möjligheten att avskilja koldioxid från sina skorstensutsläpp på kraftvärmeverk 8 i Värtan som eldas med biobränsle. Efter avskiljning komprimeras den till flytande form och ska sedan fraktas till oljefälten i Nordsjön för lagring, s.k. BECCS (Bio Energy Carbon Capture and Storage). Etablerad teknik finns för koldioxidavskiljningen men en affärsmodell behöver tas fram.

En möjlig affärsmodell är därför att, på motsvarande sätt som den klimatkompenserade fjärrvärmeprodukten, ta fram och erbjuda en mer klimatanpassad fjärrvärmeprodukt, fast där merkostnaden istället används för att finansiera investering och drift av BECCS.

Fördelen med en sådan lösning är att den faktiskt skulle sänka stadens reella klimatpåverkan och inte bara kompensera för en bibehållen nivå. Det skulle därmed också ge utslag i stadens utsläppsberäkningar och alltså kunna bidra till att uppfylla stadens klimatmål. Förvaltningens uppfattning är att en sådan produkt skulle vara både möjlig och intressant för staden upphandla.

Satsning på digitalisering – Motionärens förslag

Motionären föreslår ökad satsning på uppkoppling av tekniska system för övervakning och styrning som ett led i stadens energieffektiviseringsarbete. Här finns också möjligheter till övervakning av t.ex. inomhustemperaturer och hantering av myndighetsbesiktningar. SISAB anges som gott föredöme bland stadens bolag där man sparat mycket energi och pengar och även uppnått ökad kundnöjdhet.

Satsning på digitalisering – Förvaltningens synpunkt

Förvaltningen instämmer i att digitalisering innebär en ökad potential för energieffektivisering och, beroende på systemuppbyggnad, andra nyttor för såväl fastighetsägare som hyresgäster. Stadens stora bolag har byggt upp egna bolagsspecifika system för digitalisering med möjligheter till övervakning och styrning från sina datorer. Det är ett arbete som pågår och ca 80-90 procent av stadens byggnader är idag uppkopplade. Det är i första hand energisystemen med undercentraler, värme och ventilationssystem som är uppkopplade. Ingen har dock kommit lika långt som SISAB.

Förvaltningen har fått i uppdrag av miljö-och hälsoskydds nämnden (2019-03-05, p. 17) att återkomma till nämnden med mer detaljerat underlag om vilka åtgärder som krävs för att staden ska kunna öka takten med att energieffektivisera sin verksamhet för att kunna nå de uppställda klimatmålen. Detta arbete är påbörjat och resultatet kommer även att användas som underlag vid utarbetandet av miljöprogrammet för 2020 – 2023. Förvaltningen kan dock redan nu konstatera att det kommer att krävas mer resurser, både i form av pengar och andra resurser som t.ex. personal, hos bolagen för att öka takten i arbetet med energieffektivisering. Den ekonomiska lönsamheten kommer sannolikt inte bli lika hög som i tidigare satsningar då återstående möjliga åtgärder som regel är dyrare. Innevarande miljöprogram för 2016 – 2019 är det fjärde i ordningen som har målet att spara 10 procent köpt energi sedan miljöprogrammet 2002 – 2006 där målet fanns för första gången.

Stadsövergripande grupp för energieffektivisering- Motionärens förslag.

Motionären föreslår att kommunstyrelsen tillsätter en stadsövergripande grupp med uppdrag att ta fram åtgärder för att nå stadens mål gällande energieffektivisering.

Stadsövergripande grupp för energieffektivisering – Förvaltningens synpunkt.

Förvaltningen tycker att förslaget är bra och det kan ge extra kraft, inspiration och styrning för energiarbetet inom staden. Den stadsövergripande gruppen borde i sådana fall utgöras av energicentrum vid miljöförvaltningen där stadens centrala energitekniska kompetens finns samlad tillsammans med Stadshus AB och stadsledningskontoret med ansvar för det operativa genomförandet.

SLUT.

Bilaga: Motion om att minska stadens energianvändning av Emilia Bjuggren (S)